

การประเมินผลทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้
ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
The Evaluation of Facilitative Physical
Resources for the Graduate Programme at
the Faculty of Fine Arts,
Srinakharinwirot University.

อัมพัลย์ วิศวีรานนท์¹

Amphawul Wisivatheranon

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ห้องสมุด อาคารสถานที่ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา 2) เพื่อประเมินความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับ

¹ นักวิชาการศึกษานำานการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายองค์ประกอบ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่คะแนนเฉลี่ย 3.50 และ 3) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามสถานภาพ สาขาวิชา และอายุ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย คณาจารย์ จำนวน 15 คน และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 94 คน รวมจำนวน 109 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 5 ระดับ (Likert scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (One Sample t-test) เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่คะแนนเฉลี่ย 3.50 และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน คือ t - test และ F - test ผลการวิจัย พบว่า

1. ความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ โดยรวมและรายองค์ประกอบด้านอาคารสถานที่ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นรายองค์ประกอบด้านห้องสมุด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี

2. การประเมินผลทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายองค์ประกอบห้องสมุด ไม่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แต่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อรายองค์ประกอบด้านอาคารสถานที่ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา ต่ำกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ห้องสมุด อาคารสถานที่ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา จำแนกตามสถานภาพ สาขาวิชา และอายุ พบว่า

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพ และสังกัดสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายองค์ประกอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวม รายองค์ประกอบด้านอาคารสถานที่ และ สื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา ไม่แตกต่างกัน แต่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับ บัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รายองค์ ประกอบด้านห้องสมุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การประเมินผล, ทรัพยากรการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this research were 1) to elicit and analyze opinions of faculty members and graduate students on facilitative physical resources to be used by students enrolled in the Graduate Programme at the Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University. Their opinions were studied both in a whole, and in particular on 3 elements: the programme's library, physical building, and learning materials; 2) to evaluate the aforementioned opinions by comparing with the criterion of 3.50; and 3) to compare the opinions according to the sample's status, academic discipline, and age. The sample consisted of 15 faculty members and 94 graduate students.

The research instrument used to collect the data was a Likert-type, 5 point rating scale questionnaire. The statistical methods used to analyze the data were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, one way analysis of variance, and Scheffe' test. The research findings were as follows:

1. Faculty members and graduate students rated the facilitative physical resources at the Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University in a whole as moderately appropriate. When consider in each element, the physical building and learning materials elements were at moderate level while the library element was at a good level.

2. On the evaluation of the facilitative physical resources in a whole compared with the criterion of 3.50, there was not higher than the criteria. When compared the opinions in each element, the opinion of library element was not higher than the criteria while the opinions of physical building and learning materials elements were lower than the criteria.

3. When compared the opinions toward the facilitative physical resources of the Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University as a whole and in particular elements,

- 3.1 Faculty members and graduate students with different status and academic discipline had statistical different opinions on the whole and in each element.

- 3.2 Faculty members and graduate students with different age groups had a significant difference on the library element but not on a whole and in other elements

keywords : evalution,facilitation physical resources

ความสำคัญ และที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจะต้องรับการประเมินคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 หมวด 6 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรา 47 และ 48 ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และรองรับการประกันคุณภาพภายนอก โดยการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาย่อมเป็นไปตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด มาตรฐานด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษาด้านหนึ่งที่สำคัญคือ ด้านกายภาพ ที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีอาคารเรียนที่ดี มีพื้นที่ใช้สอยที่เหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนอาจารย์และนิสิตนักศึกษาตามแผนการรับนักศึกษา ตลอดจนมีห้องสมุด ครุภัณฑ์ประจำอาคาร ครุภัณฑ์การศึกษา และเครื่องคอมพิวเตอร์เพียงพอต่อการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษาตามมาตรฐานด้านธรรมาภิบาลของการบริหารการอุดมศึกษา ที่ว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ คล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ มีการจัดการศึกษาผ่านระบบและวิธีการต่างๆ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่าคุ้มทุน ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2548 กำหนด กล่าวว่าทรัพยากรสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ควรเป็นทรัพยากรเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และการสร้างประสบการณ์ตรง เพื่อขยายมิติประสบการณ์และความคิดของผู้สอนและผู้เรียนให้กว้างและลึก และส่งผลกระทบที่เป็นคุณไปสู่สังคมและชุมชนอย่างแท้จริง

คณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่พัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยกลางเมืองที่ทันสมัย ก้าวหน้า ผสานสัมพันธ์กับกระแสสากลและพัฒนาการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ย่อมต้องดำเนินการกิจตามมาตรฐานการอุดมศึกษาที่กำหนด นั่นคือการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

คณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ที่ส่งผลต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยในระยะยาวที่เป็นสังคมฐานความรู้ (Knowledge-based society) โดยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นการศึกษาขั้นสูงที่มีความลึกกว่าระดับปริญญาตรี ซึ่งการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ผ่านมา ตั้งแต่พุทธศักราช 2536 จนถึงปัจจุบัน ยังไม่มีการประเมินทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับอดีตคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ควรจะต้องทำการประเมินผลทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสนับสนุนการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(สกอ.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) กำหนดไว้ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 หมวด 6 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา ตามมาตรา 47 และ 48 ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยระบบการประกันคุณภาพภายใน ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และจะต้องเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกต่อไป

จากสภาพการณ์การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ และการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ดังนั้น โครงการวิจัยเรื่องการประเมินผลทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของ

หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ถือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญยิ่งที่สนับสนุนการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ และตอบสนองต่อความต้องการของสังคมซึ่งถือเป็นปรัชญาของการอุดมศึกษาแล้ว ยังผลสู่ความเป็นมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับขององค์การทางการศึกษาสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ห้องสมุด อาคารสถานที่ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา
2. เพื่อประเมินความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ห้องสมุด อาคารสถานที่ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามสถานภาพ สาขาวิชา และอายุ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดสภาพแวดล้อม อันเอื้อต่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาศักยภาพนิสิตต่อไป

3. เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการประเมินคุณภาพการศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. มุ่งประเมินความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ที่มีต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ คณาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 และ 2 ที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2555 ประกอบด้วย หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ศิลปกรรมศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะสมัยใหม่ สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา และศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 3 ด้านคือ ห้องสมุด อาคารสถานที่ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา

3.2 ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น สถานภาพ สาขาวิชา และ อายุ

3.2.1 สถานภาพ แบ่งออกเป็น 1) อาจารย์ และ 2) นิสิต

3.2.2 สาขาวิชา แบ่งตามหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งแบ่งออกเป็น 1) สาขาวิชาศิลปศึกษา 2) สาขาวิชาศิลปะสมัยใหม่ 3) สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ 4) สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา และ 5) สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย

3.2.3 อายุ ผู้วิจัย ประยุกต์ใช้หลักการแบ่งอายุตามพัฒนาการ ในวัยต่างๆ ของมนุษย์ (พัฒนาการของมนุษย์. 2553: ออนไลน์) และลักษณะคนทำงานแต่ละยุค (คนทำงาน 3 เจเนอเรชั่น. 2553: ออนไลน์) ซึ่งแบ่งอายุออกเป็น 1) อายุต่ำกว่า 31 ปี 2) อายุระหว่าง 31 – 45 ปี 3) อายุมากกว่า 45 ปี ขึ้นไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการศึกษา รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางวิธีการปรับปรุงอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งงานวิจัยนี้วัดเฉพาะทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้

ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่มีเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัยของคณาจารย์และนิสิต ซึ่งวัดจากแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นแหล่งค้นคว้าทาง การวิจัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ห้องสมุด ตลอดจนอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา ดังนี้

ห้องสมุด หมายถึง หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาคารสถานที่ หมายถึง ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางศิลปะ และห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จัดไว้บริการแก่นิสิต

สื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา หมายถึง สื่อทัศนูปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องคอมพิวเตอร์ และวัสดุทุกชนิดที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน

หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ เปิดสอนระดับปริญญาโทและเอก จำนวน 5 หลักสูตร คือ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะสมัยใหม่ สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา และศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย

เกณฑ์การประเมินผล หมายถึง หลักที่ผู้วิจัยใช้เพื่อพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ โดยเปรียบเทียบกับค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ซึ่งใช้การทดสอบที (One sample t-test) นั่นคือ หากรายการใดที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ในด้านนั้นมีความเหมาะสมมาก

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประเมินผลทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” มีกระบวนการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ คณาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 16 คน และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ชั้นปีที่ 1 และ 2 ทั้ง 5 หลักสูตร ของปีการศึกษา 2555 จำนวน 134 คน รวมทั้งสิ้น 150 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครชีและมอร์แกน ดังตาราง

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

สถานภาพ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
อาจารย์	16	15
นิสิตนักศึกษา	134	127
- ศิลปศึกษา	40	36
- ศิลปะสมัยใหม่	11	11
- นวัตกรรมการออกแบบ	33	33
- มานุษยดุริยางควิทยา	34	32
- ศิลปวัฒนธรรมวิจัย	16	15
รวม	150	142

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์ จำนวน 109 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76.76 แบ่งเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากอาจารย์ จำนวน 15 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100.00 และได้รับแบบสอบถามคืนจากนิสิต จำนวน 94 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 74.01

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เพื่อการประเมินผลทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบคือ ห้องสมุด อาคารสถานที่ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา มีข้อคำถามทั้งสิ้น 71 ข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 5 ระดับ (Likert scale) และตอนท้ายของแบบสอบถามเป็นข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งแบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .983

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดรายการประเมินผลทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ตามเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบ checklist เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและพิจารณาความสอดคล้องระหว่างตัวบ่งชี้กับองค์ประกอบคุณภาพ วิเคราะห์หาค่า IOC โดยเลือกตัวบ่งชี้ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป พบว่า รายการประเมินที่เลือกเป็นข้อคำถามทั้ง 71 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 0.8 ขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินผลทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด 3.50 โดยการทดสอบที (One Sample t – test) โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ (Field, 2005)

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ จำแนกตามสถานภาพ สาขาวิชา และอายุ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบ่งเป็น

1. การทดสอบที (t – test for Independent Sample) สำหรับการทดสอบความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ จำแนกตามสถานภาพ

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) สำหรับการทดสอบความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ จำแนกตามสาขาวิชา และอายุ หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Method)

สำหรับแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลเชิงบรรยายโดยจัดเป็นหมวดหมู่และแจกแจงความถี่เพื่อประกอบการอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การประเมินผลทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ห้องสมุด อาคารสถานที่ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกรายองค์ประกอบ รายละเอียดตามตาราง 2 ดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ด้านห้องสมุดโดยรวมว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นว่าเหมาะสมในระดับปานกลาง ในประเด็นของ ความเพียงพอของตำรา/หนังสือทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นภาษาอังกฤษ ความเพียงพอของวารสารทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นภาษาอังกฤษ ตำรา/หนังสือทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม ได้นำเข้าสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ วารสารทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม ได้นำเข้าสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ความเพียงพอของวิทยุทัศน์ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นภาษาไทย ความเพียงพอของวิทยุทัศน์ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นภาษาอังกฤษ ห้องสมุดได้ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคให้ทันสมัย ห้องสมุดจัดซื้อตำราที่ทันสมัย

1.2 ความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ด้านอาคารสถานที่โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นว่าเหมาะสมในระดับมาก ในประเด็นของขนาดห้องเรียน และการให้บริการห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ตามช่วงเวลาการเปิด – ปิดอาคารเรียนของคณะ

1.3 ความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นว่าเหมาะสมในระดับมาก ในประเด็นของการมีระบบการยืมสื่อวัสดุอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการศึกษา

2. การประเมินผลทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายองค์ประกอบด้านห้องสมุด ไม่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แต่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่ออาคารสถานที่ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ดังตาราง 2

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ห้องสมุด อาคารสถานที่ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา จำแนกตามสถานภาพ สาขาวิชา และอายุพบว่า

3.1 อาจารย์และนิสิต มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายองค์ประกอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ดังตาราง 3

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่สังกัดสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุน การเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวม และรายองค์ประกอบด้านห้องสมุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ดังตาราง 4

3.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวม รายองค์ประกอบด้านอาคารสถานที่ และ

สื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา ไม่แตกต่างกัน แต่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รายองค์ประกอบด้านห้องสมุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ดังตาราง 5

ตาราง 2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (3.50) โดยรวมและรายองค์ประกอบ

องค์ประกอบการประเมิน	n = 109		ระดับ	t	ความหมาย
	Mean	S.D.			
ห้องสมุด	3.58	.674	มาก	1.368	ไม่สูงกว่าเกณฑ์
อาคารสถานที่	3.31	.886	ปานกลาง	-2.239*	ต่ำกว่าเกณฑ์
สื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา	3.32	.815	ปานกลาง	-2.252*	ต่ำกว่าเกณฑ์
รวมทุกองค์ประกอบ	3.43	.720	ปานกลาง	.997	ไม่สูงกว่าเกณฑ์

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ตาราง 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ โดยรวมและรายองค์ประกอบ จำแนกตามสถานภาพ

องค์ประกอบการประเมิน	อาจารย์ (n=15)		นิสิต (n=94)		t
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ห้องสมุด	86.86	18.23	110.97	18.55	4.682**
อาคารสถานที่	54.53	17.44	79.57	18.70	4.858**
สื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา	45.66	10.75	62.09	13.96	4.348**
รวมทุกองค์ประกอบ	187.07	34.74	252.64	47.50	5.123**

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ตาราง 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ โดยรวมและรายองค์ประกอบ จำแนกตามสาขาวิชา

องค์ประกอบการประเมิน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	4	6946.287	1736.572	4.849**
	ภายในกลุ่ม	104	37242.466	358.101	
	รวม	108	44188.752		
อาคารสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	4	3799.679	949.920	2.404
	ภายในกลุ่ม	104	41094.522	395.140	
	รวม	108	44894.202		
สื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	4	1930.387	482.597	2.353
	ภายในกลุ่ม	104	21326.640	205.064	
	รวม	108	23257.028		
รวมทุกองค์ประกอบ	ระหว่างกลุ่ม	4	31701.985	7925.496	3.288*
	ภายในกลุ่ม	104	250691.832	2410.498	
	รวม	108	282393.817		

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ตาราง 5 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมและรายองค์ประกอบ จำแนกตามอายุ

องค์ประกอบการประเมิน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	2	2612.909	1306.455	3.331*
	ภายในกลุ่ม	106	41575.843	392.225	
	รวม	108	44188.752		
อาคารสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	2	1494.810	747.405	1.825
	ภายในกลุ่ม	106	43399.392	409.428	
	รวม	108	44894.202		
สื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	833.230	416.615	1.969
	ภายในกลุ่ม	106	22423.798	211.545	
	รวม	108	23257.028		
รวมทุกองค์ประกอบ	ระหว่างกลุ่ม	2	12841.890	6420.945	2.525
	ภายในกลุ่ม	106	269551.927	2542.943	
	รวม	108	282393.817		

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การประเมินผลทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้วิจัยแยกประเด็นการอภิปรายผลการประเมิน ดังนี้

ด้านห้องสมุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อห้องสมุด เหมาะสมอยู่ในระดับมากซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัย พบว่าทัศนคติของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาต่อการจัดบริการของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมทุกด้านเหมาะสมในระดับปานกลาง ทั้งนี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการจากอดีตจนถึงปัจจุบันที่การบริหารจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒดีขึ้น มีความหลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น โดยความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดในด้านปัจจัยนำเข้า ประเด็นของหนังสือ/ตำรา วารสารทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นภาษาไทย ความหลากหลายของหนังสือพิมพ์ และการจัดสภาพทางกายภาพภายในห้องสมุด มีความเหมาะสมในระดับมากนั้น อาจเนื่องมาจากหอสมุดกลางถือเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สามารถจัดสรรงบประมาณที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยได้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะตำรา/หนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์ ส่วนการจัดสภาพทางกายภาพได้อย่างเหมาะสมตรงตามความต้องการของผู้รับบริการนั้น ถือเป็นสิ่งสนับสนุนที่สำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าวิจัยให้ก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งสอดคล้องกับการมีจำนวนหนังสือ วารสาร หนังสืออ้างอิง และเอกสารอื่นๆ เพียงพอและทันสมัยไว้ให้บริการ เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการค้นคว้าวิจัยของคณาจารย์และนักศึกษา และมีงบประมาณที่เพียงพอเพื่อจัดซื้อหนังสือตามความต้องการของผู้ใช้บริการ หนังสือเป็นรากฐานการศึกษาและการค้นคว้าวิจัยทั้งสิ้น เพื่อให้ทันต่อการพัฒนาและความก้าวหน้าของวิทยาการในยุคโลกาภิวัตน์ ส่วนประเด็นของหนังสือ/ตำรา วารสารทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นภาษาอังกฤษ ตลอดจน วัสดุทัศนทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม มีความเพียงพอและเหมาะสมในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากตำรา/หนังสือที่เป็นภาษาอังกฤษ และสื่อประเภทต่างๆ มีความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ประกอบกับจำนวนนิสิตที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ การใช้บริการห้องสมุดของนิสิตทั้งระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษาที่หลากหลายสาขาวิชา เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ห้องสมุดมีข้อจำกัดในการจัดหาทรัพยากรเพื่อสนองต่อความต้องการของ

นิสิตได้ครบถ้วนตามงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยพบว่า การจัดบริการของสำนักหอสมุด กลาง มศว ตามทัศนะของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษายังไม่เหมาะสม หนังสือบางเล่มที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด ส่วนประเด็นของหนังสือ/วารสารด้านศิลปะและวัฒนธรรม ที่เป็น E-book E-Journal ยังมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากการดำเนินการให้บริการสารสนเทศโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ จะมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง มหาวิทยาลัยอาจจะมี การจัดลำดับความสำคัญของการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อการดำเนินงานห้องสมุดได้ในระดับหนึ่ง อีกทั้งกระบวนการจัดซื้อหนังสือ/วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ก็ต้องมีระยะเวลาในการดำเนินการ ประกอบกับเจ้าหน้าที่หรือบรรณารักษ์ยังไม่ได้ศึกษาด้านเทคนิคของเทคโนโลยีมากนัก ซึ่งอาจจะไม่ทันทั่วทั้งกับความต้องการของผู้รับบริการทางศิลปกรรมศาสตร์ แม้ว่าห้องสมุดจะมีนโยบายการจัดสรรงบประมาณ ค่าหนังสือให้แต่ละคณะตามปีงบประมาณ และคณาจารย์จะได้เสนอหนังสือ/ตำราใหม่ๆ และทันสมัยก็ตาม ตามนโยบายงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดในแง่กระบวนการ ทั้งความสะดวกรวดเร็วในการสืบค้นหนังสือผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และความสะดวกต่อระบบการยืมเอกสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปรับระบบการสืบค้นข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แล้ว ซึ่งสะดวกต่อการสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา และสถานที่ใดก็ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยพบว่า การจัดห้องสมุดมีแนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุดในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศของห้องสมุดโดยไม่ต้องมาห้องสมุด รวมถึงการสืบค้นหาข้อมูลผ่านรายการโปรแกรมสำเร็จรูป OPAC ส่วนประเด็นของการได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของห้องสมุด เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีระบบการจัดเจ้าหน้าที่/บรรณารักษ์เพื่อให้บริการที่ครอบคลุม อีกทั้งแนวโน้มของการบริการเชื่อมโยงเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาอื่น เพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

อาจมีส่วนสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่และบรรณารักษ์ มีช่องทางในการช่วยเหลือผู้รับบริการได้หลากหลายรูปแบบยิ่งขึ้น

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดในด้านผลผลิต พบว่า นิสิตใช้เวลาว่างในการเข้าห้องสมุดเพื่อการค้นคว้าและยืมหนังสือจากห้องสมุด ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ เหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนนอกเวลาราชการ (เสาร์ – อาทิตย์) อัตราการใช้ห้องสมุดสำหรับนิสิตปริญญาตรีในวันเสาร์-อาทิตย์ มีน้อย มีห้องค้นคว้าเฉพาะสำหรับนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา อีกทั้งในช่วงเวลาที่ใกล้สอบ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยก็ขยายเวลาการให้บริการมากขึ้น ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามีความสะดวกต่อการรับบริการห้องสมุดของมหาวิทยาลัย ยามว่างสามารถเข้าไปรับบริการห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้า และสามารถบริหารจัดการเวลาเพื่อการค้นคว้าและยืมหนังสือ ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างก็มีความคิดเห็นว่าห้องสมุดได้ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคให้ทันสมัยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ห้องสมุดมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการมาเป็นเวลานาน โครงสร้างอาคาร ตลอดจนครุภัณฑ์ ลิฟท์ ย่อมเสื่อมตามกาลเวลางบประมาณเพื่อการจัดการดำเนินการห้องสมุด ต้องอาศัยงบประมาณจากส่วนกลางของมหาวิทยาลัย ดังนั้นการปรับปรุงซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภค ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลาง

ด้านอาคารสถานที่และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาคารสถานที่ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางนั้น อาจเนื่องมาจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้จัดการเรียนการสอนทั้งระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา โดยใช้การบริหารทรัพยากรร่วมกันตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษานั้น เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันเป็นผลให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาคารสถานที่ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ความคิดเห็นเกี่ยวกับ

อาคารสถานที่ ทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เหมาะสมอยู่ในปานกลาง เนื่องจากการจัดตั้งอาคารคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตั้งแต่พุทธศักราช 2536 เป็นต้นมา รวมระยะเวลากว่า 20 ปี ทั้งห้องเรียน ห้องน้ำลิฟท์ สภาพทางกายภาพย่อมทรุดโทรมตามกาลเวลา สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่จำเป็นต้องปรับปรุงเรื่องห้องน้ำและลิฟท์เป็นอันดับแรก เนื่องจากห้องน้ำไม่สะอาด ทรุดโทรม เก่าและมิด ส่วนลิฟท์หมดสภาพการใช้งานและเป็นอันตรายอย่างยิ่ง อย่างไรก็ดี แม้คณะศิลปกรรมศาสตร์ จะได้รับงบประมาณเพื่อดำเนินการจัดซื้อลิฟท์ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2555 แต่ก็มีปัญหาด้านกระบวนการดำเนินการทางพัสดุ ทำให้ยังไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จในปัจจุบัน ทั้งนี้ การสำรวจความจำเป็นของห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางศิลปะ และห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ อีกทั้งระบบความปลอดภัยและการทำความสะอาด ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความชัดเจน นอกจากนี้ หากพิจารณาถึงสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญที่สนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งปัจจัยนำเข้าที่เกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์ทางศิลปกรรม ตลอดจนความเร็วของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดสรรงบประมาณของคณะศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อดำเนินการจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ทางการศึกษาค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารงานอื่นๆ ส่วนผลผลิตพิจารณาจากอัตราการใช้ตำรา/หนังสือ อัตราการใช้วิทยุทัศน์และการใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อการจัดการศึกษาของอาจารย์ มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ปัจจัยนำเข้าด้านการบริหารสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางแล้ว การนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ก็เป็นไปตามสภาพที่มีอยู่ ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาที่เป็นผลผลิตว่าเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

2. กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ โดยรวมและรายองค์ประกอบ ทั้งห้องสมุด อาคารสถานที่ และวัสดุสื่ออุปกรณ์ทางการศึกษา โดยเทียบกับเกณฑ์ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๖

ที่คะแนนเฉลี่ย 3.50 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ โดยรวมและรายองค์ประกอบ ไม่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ประกอบด้านอาคารสถานที่ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา พบว่าต่ำกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การบริหารจัดการอาคารสถานที่ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีการดำเนินการมานานกว่า 20 ปี ประกอบกับการบริหารงบประมาณ ตลอดจนการบริหารพื้นที่ตามนโยบายของคณะ ย่อมส่งผลต่อคุณภาพของการบริหารทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านอาคารสถานที่และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา อย่างไรก็ตาม การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ถือว่านิสิตเป็นผู้ลงทุนทางการศึกษา หลักสูตรฯ ย่อมจะต้องดำเนินการบริหารจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของนิสิตเป็นสำคัญภายใต้หลักการที่มีคุณค่าและคุ้มค่าด้วย

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ โดยรวมและรายองค์ประกอบ ทั้งห้องสมุด อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา จำแนกตามสถานภาพสาขาวิชา และอายุ พบว่า

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพ และสังกัดสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายองค์ประกอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ โดยคณาจารย์มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสมน้อยกว่านิสิต ทั้งนี้อาจเนื่องจากคณาจารย์เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน ย่อมต้องอาศัยหนังสือ/ตำราที่ทันสมัย สื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาที่มีความเหมาะสม เพียงพอและทันสมัย และหากฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการค้นคว้าหาข้อมูลไม่เอื้ออำนวยย่อมส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ จากการเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับห้องสมุด พบว่า คณาจารย์มีความคิดเห็นให้คณะจัด

ดำเนินการห้องสมุดประจำคณะ โดยปรับปรุงให้ทันสมัย เชื่อมโยงกับเครือข่ายห้องสมุดทั่วโลก ส่งเสริมให้เป็นแหล่งค้นคว้า และมีหนังสือเฉพาะทางศิลปะที่ครอบคลุมทุกสาขาวิชา ตลอดจนอาคารสถานที่ควรมีความพร้อมทั้งห้องเรียน ห้องพักอาจารย์ ห้องปฏิบัติการทางศิลปะ ห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ ความปลอดภัยของอาคาร และความเหมาะสมของการให้บริการ มีพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมทางศิลปะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน ดังนั้นความคาดหวังของคณาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ย่อมสูงกว่่านิสิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิภา เหมทานนท์. 2541) พบว่า บุคลากรที่เป็นข้าราชการสาย ก มีความเห็นโดยรวมกับการจัดการห้องสมุดแตกต่างจากเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สังกัดสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในคณะที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนการสอนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยพบว่า นิสิตที่ศึกษาในคณะ/สาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีความเห็นต่อการจัดการบริการของหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันรายคู่พบว่า สาขาวิชามานุษยวิทยามหาวิทยาลัย มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ เหมาะสมในระดับมากกว่าสาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความแตกต่างทางศาสตร์ กล่าวคือ นวัตกรรมการออกแบบ มีลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและก้าวทันต่อวิทยาการท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ส่วนมานุษยวิทยามหาวิทยาลัย มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ภาคสนามและต้องอาศัยพื้นที่ทางวัฒนธรรมเป็นฐานการเรียนรู้สำคัญ

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวม รายองค์ประกอบด้านอาคารสถานที่ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา ไม่แตกต่างกัน แต่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๖

กัน มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รายองค์ประกอบด้านห้องสมุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การรับรู้พัฒนาการทางจิตใจ อารมณ์และสังคมในแต่ละช่วงของวัยที่แตกต่างกัน ทำให้มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้รายองค์ประกอบห้องสมุดแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 31 ปี มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้รายองค์ประกอบด้านห้องสมุด เหมาะสมในระดับมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 45 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย พบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดโดยรวม มากกว่านักศึกษาที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การประเมินผลทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. รายงานผลการวิจัยการประเมินผลครั้งนี้ ต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อจัดสรรงบประมาณมาปรับปรุงการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ และสื่อวัสดุอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่จำเป็นเร่งด่วนคือ การปรับปรุงห้องน้ำ ลิฟท์ และปรับปรุงห้องเรียนให้ทันสมัยด้วยการติดโปรเจคเตอร์และติดตั้งระบบเครือข่าย Wifi ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ซึ่งจะประโยชน์ต่อการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และพัฒนาการเรียนการสอนของนิสิตอีกด้วย

2. คณะศิลปกรรมศาสตร์ ควรนำเสนอผลการวิจัยต่อสำนักหอสมุดกลางเกี่ยวกับการจัดซื้อหนังสือ/ตำรา วารสาร และวิดิทัศน์ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นภาษาอังกฤษ หรือดำเนินการปรับปรุงห้องสมุดประจำคณะให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชื่อมโยงกับเครือข่ายห้องสมุดทั่วโลก เพื่อให้บริการแก่คณาจารย์และนิสิตต่อไป

3. ควรทำการศึกษาโครงการประเมินผลทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ในภาพรวมทั้งคณะเพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นที่หลากหลายทั้งระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- คณะทำงานฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. 2553. แนวทางการจัดทำนโยบายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะทำงานฯ.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. 2551. การบริหารงานไอซีทีในห้องสมุด ใน การพัฒนาศักยภาพห้องสมุดยุคใหม่. กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิตรภา กุณทลบุตร. 2550. การวิจัยสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก.
- จุราภรณ์ จิตต์พรหม. 2546. แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้า ของสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2554 , จาก<http://thaiedresearch.org/thaied/index.php?>...
- เจลีว พันธุ์สีดา. 2540. เครือข่ายบัวศรีระบบสารสนเทศห้องสมุดอัตโนมัติ : คู่มือการสืบค้นข้อมูล. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐยา เอี่ยมอ่อน. 2544. ความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดประชาชนของนักเรียนนอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2556, จาก<http://thaiedresearch.org/thaied/index.php?>...

ธนารี เพ็ชรรัตน์. 2551. “ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนการสอนของกองงานวิทยาเขตบางนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง” **วารสารมหาวิทยาลัยรามคำแหง**. ปีที่ 11 ฉบับพิเศษ 1 กรกฎาคม – ธันวาคม 2551 : 95 – 106.

ราชกิจจานุเบกษา. 2548. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง **แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2548**. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2554, จาก <http://www.mua.go.th/users/he-commission/doc/law/ministry%20law/1-6%20manage%20standard%202548.pdf>

วันชัย ศิริชนะ. 2540. “การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา,” ใน **การประชุมทางวิชาการ เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา**. หน้า 4 – 17 กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิรุณ ตั้งเจริญ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อัมพวัลย์ วิสวธีรานนท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ศูนย์ศิลปกรรมแห่งประเทศไทย ชั้น 2 อาคารนวัตกรรม : ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี เมื่อ 9 กรกฎาคม 2555.

ศศิภา เหมทานนท์. 2541. **การจัดการของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สินีนารถ เลิศไพโรจน์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อัมพวัลย์ วิสวธีรานนท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ 19 มีนาคม 2555.

อดุลย์ วิริยเวชกุล. 2541. **คู่มือการจัดการเรียนสอนระดับบัณฑิตศึกษา**. กรุงเทพฯ: เจริญดีการพิมพ์.

Elifson, W. Kirk; Runyon, P Richard; & Haber, Audrey. (1998). **Fundamentals of Social Statistics**. 3rd ed. New York: McGraw-Hill.